

Instroom arbeidsongeschiktheid stijgt

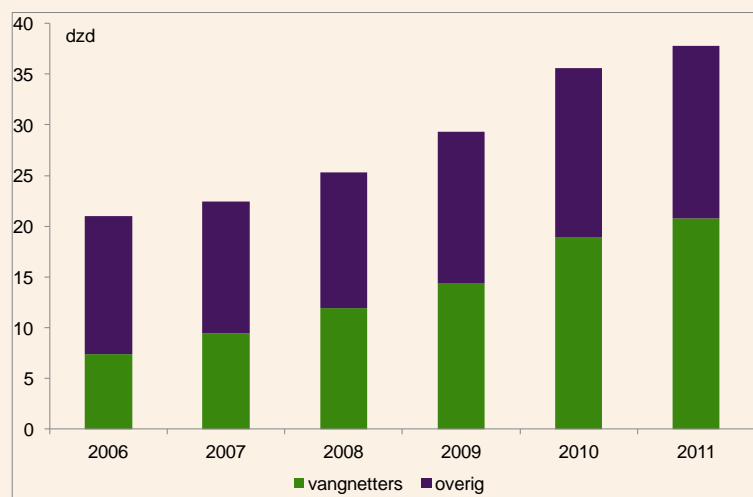
De instroom van het aantal arbeidsongeschikten stijgt de laatste jaren weer. Na de invoering van de WIA in 2006 was nog sprake van een flinke daling. Hoe komt het dat die oorspronkelijke daling steeds verder teniet wordt gedaan? De instroom vanuit de Ziektewet van werknemers die geen werkgever (meer) hebben blijkt een belangrijke rol te spelen.

Voor 2006 lag de instroom in de WAO aanzienlijk hoger dan de latere instroom in de WIA. In 2000 en 2001 kregen jaarlijks circa 100.000 mensen een nieuwe WAO-uitkering. Vanaf toen is de WAO-instroom gaan dalen naar circa 60.000 in 2004. Eind 2005 trad de wet WIA in werking, ter vervanging van de WAO. Naast de WIA hebben de wet Pemba (premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen), de wet verbetering Poortwachter en de wet verlenging loondoorbetalingsverplichting bij ziekte een drukkend effect gehad op de instroom van arbeidsongeschikten.

Sinds de invoering van de WIA is de instroom steeds verder toegenomen (zie figuur). In 2006 bedroeg de instroom circa 20.000 personen. Dit is opgelopen tot circa 30.000 in 2009 en vervolgens tot circa 40.000 in 2012. Deze toename kent verschillende oorzaken. Aanloopeffecten en demografische ontwikkelingen hebben geleid tot een stijging van het aantal WIA-aanvragen. Deze effecten verklaren circa de helft van de stijging van het aantal aanvragen. Bovendien stijgt de instroom van mensen met een Ziektewet-uitkering (vangnetters), als gevolg waarvan zij zijn oververtegenwoordigd in de WIA-instroom.

Het aandeel werkende vrouwen en ouderen in de beroepsbevolking stijgt. Omdat hun arbeidsongeschiktheidsrisico relatief hoog is, stijgt daarmee ook de instroom in de WIA. Daarnaast is sprake van ingroei- en aanloopeffecten van de nieuwe wet. In de beginperiode is nauwelijks sprake van heropeningen en heraanvragen, omdat weinig uitstroom plaatsvindt. Daarna stijgt de instroom wegens heropeningen. Als gevolg van de overgang van WAO naar WIA doen bijvoorbeeld ook ex-WAO'ers steeds vaker een beroep op de WIA. De helft van de instroom in de WIA vindt plaats vanuit de Ziektewet (ZW). De ZW is van toepassing op (voormalig) werknemers zonder vast contract. De grote instroom vanuit de ZW is gedeeltelijk het gevolg van de economisch moeilijke tijden. Het aantal werklozen stijgt. Tijdelijke contracten worden minder vaak verlengd en mensen verliezen hun baan bij faillissement van hun werkgever. Bij ziekte belanden deze mensen in de ZW en vervolgens mogelijk in de WIA. Daarbij geldt dat deze zogenaamde vangnetters relatief vaker aan de poort van de WIA komen. De kans op re-integratie is minder groot omdat een werkgever ontbreekt bij wie werkhervatting mogelijk is. Verder ontbreken financiële prikkels bij de voormalige werkgevers om deze mensen weer aan de slag te helpen voordat zij een WIA-uitkering aanvragen. Met de modernisering van de ZW per 1 januari 2013 neemt het kabinet een pakket aan maatregelen met als doelstelling het terugdringen van ziekteverzuim van vangnetters en hun instroom in de WIA.

Instroom WIA hangt grotendeels samen met een toename van de instroom van vangnetters

Bron: Startnotitie UWV Subsiethema 2012 - Verklaring WIA-instroom, [2012](#) en Memorie van toelichting Wet beperking ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid vangnetters, [april 2012](#).